

RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NATURVÄRDESINVENTERING AV ETT OMRÅDE VID ÅKETORPS- GATAN, STADSDELEN BACKA, GÖTEBORGS STAD

Pro Natura

Juli 2019

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk
standard
SS 19000:2014 – Naturvärdesinventering
avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0706-594257

e-post: ola.bengtsson@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Bengtsson

Inventering: Ola Bengtsson

Beställare:

Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret

Kontaktperson: Alexandra Blennow

Framsida:

Vy inifrån lövskogen med bebyggelse i bakgrunden (ö), Grov tall (n)

1. Sammanfattning.....	4
2. Uppdraget.....	5
2.1 Bakgrund	5
2.2 Syftet med NVI:n	5
2.3 Omfattning.....	5
3. Metodik.....	6
4. Allmänt om naturförhållandena	9
4.1. Geografi och bebyggelse	9
4.2. Naturförhållandena.....	9
4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag	10
5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt	11
6. Värdeelement	16
7. Analys av områdets känslighet för byggnation	16
9. Litteratur och källor	19
10.1. Skriftliga källor	19
10.2. Kartor	20
10.3. Databaser och internet.....	20

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3: Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4: Karta över förekommande värdeelement

1. Sammanfattning

I samband med framtagande av detaljplan för bostäder med särskild service vid Åketorpsgatan, stadsdelen Backa, har Göteborgs Stad beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Föreliggande naturvärdesinventering ska bland annat fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i pågående stadsutveckling. Inventeringen utfördes i juni 2019 enligt Svensk standard 199000:2014 – Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på inventeringen har varit *detalj*. Inventering har skett med tilläggen *Naturvärdesklass 4* och *värdeelement*.

Sammanlagt inventerades cirka 0,5 ha (avgränsat planområde samt närområdet kring detta). Inom det inventerade området har två naturvärdesobjekt avgränsats; ett med påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) och ett med visst naturvärde (naturvärdesklass 4). Värden för biologisk mångfald som påträffats i området är främst knutna till naturligt uppkommen skog med viss variation och förekomst av mindre mängder död ved.

Inga naturvårdsarter (indikatorarter, signalarter, rödlistade arter, etc. – se vidare kapitel 3 nedan) noterades. Enligt boende i området förekommer kopparödlar i, och i anslutning till, trädgårdsmiljöer i det inventerade områdets västra del. Här finns också strukturer som kopparödlan sannolikt kan utnyttja såsom stenmurar, snår och liknande. Kopparödlan är fridlyst och omfattas av Artskyddsförordningens § 6. Vidare noterades spridda förekomster av idegran, ofta i anslutning till utslängt trädgårdsavfall. Idegran är fridlyst enligt 8 § i artskyddsförordningen. Fridlysningen avser "vilt levande kärlväxter". Då förekomsterna av idegran i området med största sannolikhet är trädgårdsrymligar behövs sannolikt ingen dispens från fridlysningsbestämmelserna.

Under inventeringen karterades också värdeelement (strukturer av betydelse för biologisk mångfald). De karterade värdeelementen inkluderar olika typer av äldre träd samt liggande död ved i lite grövre dimensioner. I området finns också ett par stenmurar samt en bergklack vars nordsida hyser flera lodytor (se karta bilaga 4).

Då det inventerade området är litet och inga delområden med högre naturvärdesklass än 3 har identifierats, bedöms inte området vara särskilt känsligt för byggnation. Åtgärder kan dock behövas för kopparödlan (se vidare kapitel 7).

2. Uppdraget

2.1 Bakgrund

I samband med framtagande av detaljplan för bostäder med särskild service vid Åketorpsgatan, stadsdelen Backa, har Göteborgs Stad beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Detaljplanens syftar till att pröva förutsättningarna för ny bebyggelse av ett BmSS. Ambitionen med projektet är att skapa åtta lägenheter eller s. k. servicebostäder med gemensamma utrymmen, ÅV-hus, gårdsmiljö, angöring och parkeringsplatser.

2.2 Syftet med NVI:n

Genomförd NVI syftar till att kartlägga och naturvärdesbedöma förekommande naturvärden inom det område som redovisas med gul linje på karta i bilaga 1 samt att eftersöka naturvärdeselement i ett något större område (blå, punkterad linje på karta i bilaga 1). Detta ska kunna användas för att bedöma effekterna på naturvärdena vid en exploatering inom planområdet, för att utreda placering av byggnad och utformning av gårdsmiljö m. m. samt behov av eventuella åtgärder. Naturvärdesinventeringen är tänkt att fungera som underlag vid framtagande av detaljplan. Syftet med utredningen är också att den ska vara ett stöd och viktigt underlag i diskussionerna angående var och hur ny bebyggelse skall placeras in utan att i större utsträckning störa betydelsefulla biotoper för växter och djur.

2.3 Omfattning

Inventeringen följer den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014, med tilläggen "naturvärdesklass 4" samt "värdeelement".

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden som i ovan nämnda standard benämns "Fältnivå detalj". Detta innebär att naturvärdesobjekt med en yta om 10 m² eller mer ska kunna identifieras samt linjeformade objekt med en längd om minst 10 meter samt en bredd om minst 0,5 meter identifieras.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden ej har gjorts.

I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet.

Arbetet innehåller även en analys av inventeringsområdets känslighet för byggnation. Denna del ingår normalt inte i förfarandet av naturvärdesinventering enligt den nationella standarden men har, på beställarens begäran, lagts till som ett separat kapitel.

Fältarbetet genomfördes under juni 2019.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4). I denna inventering ingår tilläggen naturvärdesklass 4 och värdeelement.

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta är i linje med ArtDatabankens definition av

begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med "S" och typiska arter med "T". Rödlistade arter markeras med artens rödlistningskategori, "NT", "VU", "EN", "CR" och "DD".

Då inventeringsområdet i stort sett uteslutande utgörs av skogsmark, har i denna inventering främst arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014), använts som signalarter. Sådana arter bedöms indikera förhöjda naturvärden i skogsmiljöer.

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är:

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter.

Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 – visst naturvärde

De områden som redovisas i denna inventering är de som uppnått naturvärdesklass 4 eller högre.

I denna inventering nådde inga områden upp till naturvärdesklass 1 högsta naturvärde eller naturvärdesklass 2 högt naturvärde.

Det område som inventerats framgår av bilaga 1 (fullständig NVI har genomförts inom område med gul avgränsning medan värdeelement har eftersökts i ett något större område markerat med blå, punkterad linje) medan avgränsning av naturvärdesobjekt och naturvärdesklassning redovisas på karta i bilaga 2 samt i figur 1. I bilaga 3 redovisas förekommande naturtyper medan karta i bilaga 4 visar förekommande värdeelement.

Följande moment har utförts i NVI:n:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om naturen i inventeringsområdet.
2. Potentiella naturvärdesobjekt har avgränsats.
3. Fältkartor för arbetet där potentiella naturvärdesobjekt är markerade har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har, vid utskrifter, varit i skalan 1:3 500.

Fältarbete

Inventering har genomförts i område som redovisas i bilaga 1. Inom område markerat med gul avgränsning har naturvärdesobjekt urskilts som tillhör naturtyperna Skog och träd. Namnskicket för att benämna biotoper följer Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000). Inom område med blå, punkterad avgränsning har dessutom värdeelement eftersökts.

Rapportering

Rapporteringen följer standarden och för detaljer hänvisas till standarddokumenten. Om inga kommentarer anger annat så är redovisade naturvårdsarter noterade under denna naturvärdesinventering. Artfynd hämtade från andra källor anges med kommentar avseende varifrån uppgiften kommer.

4. Allmänt om naturförhållandena

4.1. Geografi och bebyggelse

Stadsdelen Backa är belägen på sydöstra delen av Hisingen. Det inventerade området ligger ungefär i gränsen mellan den sammanhängande urbana bebyggelsen i Göteborg och norra Hisingens skogs- och jordbrukslandskap. Åt söder sträcker sig stadsbebyggelsen mer eller mindre sammanhängande ända ner till Mölndal medan landskapet åt norr är topografiskt varierat och utgörs av hällmarksskogar, åkermarker och betesmarker. Även i denna del finns bitvis sammanhängande bebyggelse, exempelvis vid Säve och utmed Göta Älvs västra strand. Terrängen inom det inventerade området är relativt flack och höjdskillnaderna inom området är inte mer än ca 5 meter. På Hisingen i övrigt är höjdskillnaderna betydligt större och sträcker sig från havsnivå till drygt 100 m. ö. h. öster och väster om Djupedal.

4.2. Naturförhållandena

Det inventerade området utgörs i stort sett uteslutande av lövskogsmiljöer som verkar ha kommit upp på tidigare öppen mark. Genom lövskogen löper exempelvis flera stenmurar vilket indikerar att tidigare markutnyttjande sannolikt varit ängs- eller betesmark. Skogsområdet omges på många håll av vägar eller olika typer av bebyggelse men har en geografisk koppling till större, sammanhängande skogsområden på norra Hisingen. Närhet till bebyggelse visar sig bland annat genom att det i skogen slängts ut betydande mängder trädgårdsavfall, något som i sin tur lett till att flera olika trädgårdsflyktingar såsom flikbjörnbär, idegran och andra prydnadsbuskar nu förekommer spritt i skogen. Små röjningar eller avverkning av enstaka träd har gjorts i skogsmarken, sannolikt av sociala skäl, men annars saknas spår efter rationellt skogsbruk.

De naturvärden som identifierats inom det inventerade området är främst knutna till den trädslagsblandning som finns i området och på avsaknad av rationella skogsbruksåtgärder. Detta skapar förutsättningar för flera arter av både fåglar, däggdjur och andra organismer som kan hitta lämpliga livsmiljöer även i människans närhet.

4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom område som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, sumpskogsinventeringen och inventering av särskilt skyddsvärda träd. Det förekommer dock skyddsvärda träd (tre stycken grövre ekar) söder om det inventerade området vid Skälltorpsvägen och Skälltorps koloniområde. Hela området ingår också i en identifierad värdetrakt för särskilt skyddsvärda träd. I denna värdetrakt har exempelvis den av EU uppmärksammade läderbaggen *Osmoderma eremita*, påträffats på flera ställen. Denna art lever främst i grova, solitära ekar i öppna eller halvöppna lägen. Denna typ av miljö saknas inom det inventerade området.

Från inventeringsområdet eller dess omedelbara närhet finns ett fåtal artfynd rapporterade från Artportalen. Dessa artfynd utgörs nästan uteslutande av trädgårdsrymlingar såsom storbladig benved, körsbärspplommon och parkrododendron vilka gissningsvis spritts i skogen med det trädgårdsavfall som slängts ut här. Dessutom har den relativt allmänna skalbaggen ollonborre rapporterats härifrån.

Utöver fynd från Artportalen har boende i området meddelat att man regelbundet sett korp som möjligen häckar här, grävling, räv och rådjur i området. Man har också vid flera tillfällen noterat kopparödla i och i anslutning till trädgårdsmark i det inventerade områdets västra delar.

Det inventerade området har även behandlats i en inventering från 2013 avseende lämpliga miljöer för den mindre hackspetten (Naturcentrum 2013). Se vidare under kapitel 7.

5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Två naturvärdesobjekt av naturtypen Skog och träd har identifierats inom det inventerade området. Ett av dessa bedömdes ha påtagligt naturvärde och ett bedömdes hysa vissa naturvärden.

Figur 1. Karta över avgränsade naturvärdesobjekt samt deras naturvärdesklass.

Naturvärdesobjekt 1

Objekt-ID Åketorpsgratan 1	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2019-06-19	Inventerare Ola Bengtsson, Pro Natura
Biotoper Sekundär lövskog, friska och torra typer	Areal 0,19 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Detta delområde utgörs av blandlövskog på frisk mark. Trädsiktet domineras av ek men inslag finns av björk, bok rön, gran och tall. Merparten av träden är unga till medelålders men en del av björkarna samt någon tall är grövre och representerar från en något äldre trädgeneration. Död ved finns i begränsad omfattning, främst i klena dimensioner, men enstaka lite grövre lågor (liggande döda stammar) förekommer också. Ett par av ekarna har även dödvedspartier kopplade till grenar eller stammar. Viss avverkning av enstaka träd har gjorts och avverkade stammar har lämnats. Även röjning verkar ha genomförts.

Figur 2. Lövskog på frisk mark med viss förekomst av död ved.

Fältsiktet domineras av arter som ofta förekommer i denna typ av skogsmark såsom vitsippa, harsyra, blåbär och vårfrö.

Spritt i området finns en del värdeelement som enstaka grövre träd (tall och björk) enstaka lågor samt stenmurar. I södra delen gränsar området till en bergklack med lodytor. Merparten av dessa lodytor ligger dock alldeles utanför avgränsat delområde (se vidare karta i bilaga 4).

I delområdet finns också många högar med ris och annat trädgårdsavfall. Detta har lett till att det i området finns gott om olika typer av så kallade trädgårdsrymlingar, arter som, via utkastat trädgårdsavfall, spritt sig ut i skogsmarken.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av spontant uppkommen lövskog med visst inslag av död ved. Stor förekomst av utkastat trädgårdsavfall inverkar dock i någon mån negativt på biotopvärdet.

Bedömningsgrund artvärde

I skogsområdet noterades ett flertal småfåglar såsom koltrast, gransångare, talgoxe och bofink. Enligt boende i området uppehåller sig korp regelbundet i området (häckar möjligen) liksom grävling och rådjur. Vidare förekommer, också enligt boende i området, kopparödla regelbundet på tomtmark och i skogskanten intill tomtmarken. Den epifytiska moss- och lavfloran är dåligt utvecklad och enbart vanliga, ofta kvävetoleranta arter noterades. Trots att inga identifierade naturvårdsarter noterats indikerar gjorda observationer att det finns en viss artrikedom i delområdet, vilket gör att delområdet bedöms hysa vissa artvärden.

Idegran förekommer spritt i hela området som småplantor och unga träd. Samtliga dessa förekomster är med största sannolikhet spridda från intilliggande tomter (tillsammans med andra trädgårdsrymlingar). Förekomst av idegran har därmed inte inkluderats i bedömningen av områdets artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Blandlövskogen bedöms sammantaget hysa påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Delområdet har identifierats som "lämplig" miljö för mindre hackspett (Naturcentrum 2013). Se vidare under kapitel 7.

Lagligt skydd

Kopparödla, som enligt boende i området förekommer i skogskanten intill tomtmark, är fridlyst och omfattas av 6§ i artskyddsförordningen. Idegran är fridlyst enligt 8§ i artskyddsförordningen. Fridlysningen avser "vilt levande kärlväxter". Då förekomsterna av idegran i området med största sannolikhet är trädgårdsrymlingar är det tveksamt om fridlysningsbestämmelserna är tillämpliga här.

Naturvärdesobjekt 2

Objekt-ID Åketorpsgatan 2	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2019-06-19	Inventerare Ola Bengtsson, Pro Natura
Biotoper Sekundär lövskog, fuktiga typer	Areal 0,05 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Delområdet utgörs av en fuktig lövskog med dominans av ung till medelålders björk. Inslag av ung sälg finns också och i kanterna mot torrare mark finns även en del medelålders ek. Här och var har fågelholkar satts upp. Små röjningar verkar ställvis ha genomförts i området. Död ved förekommer endast i liten omfattning och främst i klena dimensioner. Fältskiktet domineras av ormbunkar, vitsippa och skogsfräken. Ytan står sannolikt under vatten delar av året men var uttorkad vid fältbesök i mitten av juni. Bottenskiktet är därmed relativt svagt utvecklat. Där mossor förekommer dominerar vanliga arter som skuggstjärnmossa *Mnium hornum*, björnmossa *Polytrichum commune* och sumpvitmossa *Sphagnum palustre*.

Figur 2. Yngre lövskog på fuktig mark i delområde 2. I bakgrunden tar torrare mark i delområde 1 vid.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av spontant uppkommen lövskog på fuktig mark. Utkastat trädgårdsavfall inverkar dock i någon mån negativt på biotopvärdet.

Bedömningsgrund artvärde

Inga naturvårdsarter noterades.

Också i detta delområde förekommer idegran som småplantor och unga träd. Samtliga dessa förekomster är med största sannolikhet spridda från intilliggande tomter (tillsammans med andra trädgårdsrymlingar). Förekomst av idegran har därmed inte inkluderats i bedömningen av områdets artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Den fuktiga lövskogen bedöms sammantaget hysa visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Delområdet har identifierats som "lämplig" miljö för mindre hackspett (Naturcentrum 2013). Se vidare under kapitel 7.

Lagligt skydd

Idegran är fridlyst enligt 8 § i artskyddsförordningen. Fridlysningen avser "vilt levande kärlväxter". Då förekomsterna av idegran i området med största sannolikhet är trädgårdsrymligar är det tveksamt om fridlysningsbestämmelserna är tillämpbara här.

6. Värdeelement

Värdeelement är objekt som har särskild betydelse för biologisk mångfald och under inventeringen har ett antal sådana identifierats, både inom det område som omfattats av naturvärdesbedömning samt strax utanför (se karta i bilaga 4). De inmätta värdeelementen inkluderar olika typer av äldre träd samt liggande död ved i lite grövre dimensioner. I området finns dessutom några stenmurar samt en bergklack vars nordsida hyser flera lodytor. Träden som identifierats som värdeelement har strukturer såsom stamhåligheter, död ved i kronan och partier där barken fläkts av och veden blottats, strukturer som är av betydelse för många arter av insekter och i viss mån kryptogamer. Lodytor och stenmurar skapar variation i landskapet och erbjuder småbiotoper som är en förutsättning för biologisk mångfald inom flera olika organismgrupper. Stenmurarna kan exempelvis vara intressanta miljöer för kopparödlan om de finns i öppna till halvöppna lägen.

7. Analys av områdets känslighet för byggnation

Enligt genomförd naturvärdesinventering har naturvärdena i det inventerade området bedömts hamna i naturvärdesklass 3 och 4. Enligt standard för naturvärdesinventering är inte varje enskilt område i dessa naturvärdesklasser nödvändigtvis av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på global, nationell eller regional nivå (vilket skiljer dem från områden i naturvärdesklass 1 eller 2) men den totala arealen av områden med sådana kvaliteter bör inte minska i landskapet. Det är naturligtvis svårt att veta hur stora arealer som finns av olika naturvärdeskvaliteter i landskapet som helhet då övergripande inventeringar inte riktigt ger den typen av information. Då den yta som eventuellt blir aktuell för byggnation, angöringsytor, parkering etc., inte omfattar mer än drygt 0,25 hektar, är det areella bortfallet av naturvärdeskvaliteter i ett landskapligt perspektiv mycket små. För att motverka reduktion av naturvårdsintressanta kvaliteter kan man, där så är praktiskt möjligt, exempelvis:

- Spara äldre träd, död ved, stenmurar och liknande
- Skapa nya värdeelement genom att exempelvis lägga avverkade trädstammar i biodepåer eller lägga upp stenar i rösen i soliga eller halvöppna lägen
- Om möjligt låta eventuell byggnation inramas med blommande buskage och lövträd (gärna av inhemska arter)

Enligt en tidigare genomförd inventering av miljöer lämpliga för mindre hackspett i Backadalen, har det inventerade området pekats ut som "lämplig" för den mindre hackspetten (Naturcentrum 2013). I detta arbete har ca 150 ha miljöer som betecknats som "mycket lämpliga" eller "lämpliga" pekats ut. Mycket lämpliga miljöer omfattar miljöer med gott om åldriga boträd och gott om födosöksmiljöer – ofta i klibbal- eller björksumpskogar. "Lämpliga" miljöer är ofta lite yngre skogar vilka inte riktigt kan tillhandahålla samma kvaliteter. Inom det inventerade området saknas exempelvis boträd men sannolikt finns miljöer där den mindre hackspetten då och då kan söka föda. Även beträffande den mindre hackspetten är dock bortfallet av miljöer inom det inventerade området så litet (både avseende areal och kvalitet) att detta inte bedöms påverka den mindre hackspettens möjligheter att finnas kvar i landskapet.

Enligt boende intill det inventerade området förekommer kopparödla i tomtmarken och sannolikt i skogskanten intill tomtmarken. Kopparödlan, som omfattas av Artskyddsförordningen, trivs i halvöppna miljöer såsom exempelvis trädgårdar, skogsbryn, gläntor och vägkanter. Dagtid söker den ofta skydd i olika typer av småmiljöer såsom stenar, stubbar, lövförna eller bland buskar (Artfakta 2019). Merparten av det inventerade området är sannolikt lite för skuggigt för kopparödlan men intill tomtmark och gångväg i det inventerade områdets nordvästra del har röjningar genomförts vilket skapat en halvöppen och delvis solbelyst miljö. I denna del finns också en äldre stenmur samt snår i vilken kopparödlan sannolikt kan gömma sig. Byggnation kan komma att påverka kopparödlans rörelser inom det inventerade området men om en zon med naturlig vegetation (ca 5-10 meter bred) mellan nybyggnation och befintlig tomtmark kan sparas, och man i denna zon också kan spara eller nyanlägga stenmurar eller rösen kan denna påverkan reduceras.

Kopparödlan är att betrakta som en vanlig art i Göteborgs kommun och enligt Artportalen finns en lång rad fynd både i kommunen som helhet och på Hisingen. Arten verkar vara allmänt förekomma såväl i "naturliga" miljöer, glesa skogar och liknande, som i människoskapade miljöer såsom kyrkogårdar och trädgårdar. En eventuell exploatering av planområdet bedöms, om de åtgärder som föreslås i ovanstående stycke genomförs, ge en mycket begränsad inverkan på kopparödlans livsutrymme i närområdet. Därmed är det rimligt att anta att effekterna på kopparödlans populationer, i närområdet, på Hisingen eller i kommunen som helhet, inte blir märkbara.

I ett större geografiskt perspektiv är det inventerade området beläget i en smal skogskorridor som länkar samman större skogsområde i väster mellan Åketorp och Lillhagen och i öster mellan Åketorp och Bäckebol. Vid fältbesök noterades indikationer på att denna korridor nyttjas av vilt. En byggnation skulle i viss omfattning blockera denna korridor, något som skulle kunna påverka viltets rörelsemönster i området. Om det, vid en

eventuell byggnation i planområdet, är möjligt att lämna stråk av skogsvegetation så att passager för viltet bibehålls, skulle korridoren inte helt försvinna.

Idegran förekommer, som nämnts ovan, spritt i området som småplantor eller unga träd. Dessa har med största sannolikhet etablerats som en följd av att man från intilliggande trädgårdar slängt ut ris och annat trädgårdsavfall i skogen. Detta har också lett till att flera andra trädgårdsrymlingar etablerats i skogen. Idegran är fridlyst i Västra Götalands län och omfattas därmed av Artskyddsförordningen. Fridlysningen avser "vilt levande kärlväxter". Då förekomsterna av idegran i området med största sannolikhet är trädgårdsrymlingar behövs sannolikt ingen dispens från fridlysningsbestämmelserna. Ett eventuellt borttagande av idegransplantor som har spritt sig från intilliggande trädgårdar har ingen negativ påverkan på den vilda populationen av idegran, vare sig lokalt eller regionalt, då vildväxande idegranar har en helt annan genetisk uppsättning jämfört med trädgårdsodlade idegransplantor.

9. Litteratur och källor

10.1. Skriftliga källor

- Andersson, L. 1993: Ängs- och hagmarker i Jönköpings län. – Miljö i Jönköpings län 1993:1. Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.
- ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.
- Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.
- Jordbruksverket 2005: Ängs- och betesmarksinventeringen – inventeringsmetod. Jordbruksverket Rapport 2005:2.
- Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.
- Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.
- Naturcentrum. 2013: Inventering av biotoper för den mindre hackspetten kring Backadalen, Göteborgs kommun 2013. Stadsbyggnadskontoret, Göteborgs Stad.
- Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.
- Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.
- SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.
- SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.
- Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

10.2. Kartor

Ortofoto erhållet av Göteborgs Stad.

10.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:

<https://artportalen.se/>

Artfakta:

<https://www.artdatabanken.se/sok-art-och-miljodata/artfakta/>

Länsstyrelsernas geodatakatalog:

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsens kartdatabas:

<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg	Dokumentnamn Naturvärdesinventering av ett område vid Åketorpsgatan, stadsdelen Backa, Göteborgs Stad	Sidnummer (antal sidor) 20 (20)
		Datum 2019-09-24
Handläggare Pro Natura Ola Bengtsson		Version 1:3

Bilaga 1

Karta över inventeringsområdet

Karta över inventeringsområdet

10 0 10 20 30 40 m

Teckenförklaring

- Gräns för fullständig NVI
- Gräns för eftersök värdeelement

Bilaga 2

Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Teckenförklaring

- Naturvärdesklass 3
- Naturvärdesklass 4
- Obetydligt naturvärde

0 10 20 30 40 m

Bilaga 3

Karta över förekommande naturtyper

Karta över förekommande naturtyper

10 0 10 20 30 40 m

Teckenförklaring

 Skog och träd

Bilaga 4

Karta över förekommande värdeelement

Karta över förekommande värdeelement

10 0 10 20 30 40 m

Teckenförklaring

Värdeelement

- Grov björk
- Grov björklåga
- Grov tall
- Medelgrov eklåga
- Tallåga och torraka

Lodytor

Stenmur

Naturvärdesklass 3

Naturvärdesklass 4

Obetydligt naturvärde

